

EVLİLİK KALİTESİ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE'YE UYARLANMASI*

İdil Eren KURT¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Evlilik Kalitesi Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen evli 600 (380 kadın (%63), 220 erkek (%37)) bireyden oluşmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek için ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmış ve 27 maddeden oluşan üç boyutlu yapıya ilişkin geçerli uyum değerleri ($\chi^2/sd=3.52$, RMSEA=.05, CFI=.93, GFI=.90, SRMR=.05) elde edilmiştir. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini incelemek için Evlilik Uyum Ölçeği ile arasındaki korelasyon .82 bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için ise iç tutarlılık Cronbach alfa katsayısı toplam puan için .80; alt ölçekler için Tartışma .87, Şefkat .91, Birliktelik/İletişim .88 olarak hesaplanmıştır. Yarı test güvenilirlik katsayıları ise toplam puan için .77; alt ölçekler için Tartışma .85, Şefkat .90, Birliktelik/İletişim .83'tür. Araştırma bulguları ölçeğin orjinalinde görülen üç faktörlü yapıyı hedeflenen örnekleme de doğrulamaktadır. Sonuç olarak Evlilik Kalitesi Ölçeği Türkiye'deki araştırmalarda kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Kalitesi Ölçeği, Evlilik, Evlilik Kalitesi, Ölçek Uyarlama

ADAPTATION PARTNERSHIP QUESTIONNAIRE IN TURKISH

ABSTRACT

The aim of the study is to adaptation Marital Quality Scale to Turkish and to examine the psychometric properties of the scale. The study sample consisted of 600 individuals (380 females (63%), 220 males (37%)) who were selected via simple random sampling and who worked at municipalities, public and private institutions. With the aim to test the construct validity of the scale, a second-order confirmatory factor analysis (CFA) was applied and found a valid construct which has 3 dimensions, 27 items ($\chi^2/sd=3.52$, RMSEA=.05, CFI=.93, GFI=.90, SRMR=.05). With the aim to test the criterion related validity of the Marital Quality Scale, its correlation with Marital Adjustment Scale found .82. For testing the criterion related reliability of the scale, Cronbach alpha internal consistency coefficient calculated for total score .80; for subscales Quarreling .87; Tenderness .91 and Togetherness/Communication .88. Split half reliability coefficient was for total score .77; for subscales Quarreling .85; Tenderness .90 and

* Bu makale, İdil Eren KURT'un Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Turan Akbaş danışmanlığında tamamladığı doktora tezinin bir kısmından üretilmiştir.

¹ Arş. Gör. Dr. Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR ABD, idilrenkurt@gmail.com

Araştırma, Gönderim Tarihi:31.12.2017 Kabul Tarihi:23.07.2018

Togetherness/Communication .83. To the study findings, the three-factor structure of the instrument was verified with the given sample. As a result, Marital Quality Scale is a reliable and valid scale to to be used in researches in Turkey.

Keywords: Marital Quality Questionnaire, Marriage, Marital Quality, Scale Adaptation

Giriş

Evlilik kalitesi, bireylerin evliliklerinin ne kadar iyi ve kaliteli olduğuna dair sahip oldukları algıdır (Glenn, 1990). Mutlu bir evlilik eşlerin duygusal, fiziksel ve sosyal açıdan yakın olmalarını sağlar (Çağ ve Yıldırım, 2013); buna karşılık mutsuz bir evlilik ise, eşlerin yaşamlarını birçok açıdan olumsuz etkilemektedir (Tezer, 1996). Spanier (1979), yüksek evlilik kalitesinin, daha çok uyum, ikili iletişimden hoşnutluk, tatmin ve evlilik mutluluğu ile ilişkili olduğunu ileri sürmektedir. Evlilik kalitesi, evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik mutluluğu, evlilik bütünlüğü kavramları sık sık birbirlerinin yerine kullanılsa da (Proulx, Ermer ve Kanter, 2017), evlilik kalitesi bu kavramları kapsayan çatı bir kavramdır (Spanier, 1979).

Evlilik ilişkisinin kişinin hayatındaki en önemli destek kaynağı olduğu (Kurdek, 2005; Lawrence, Bunde, Barry, Brock, Suulivan, Parsch ve Adams, 2008; Çağ ve Yıldırım, 2013; Ewans, Steel, Watkins ve DiLillo, 2014; Kabasakal ve Soylu, 2016) ve fiziksel ve psikolojik iyilik hali üzerindeki olumlu etkileri, araştırmalarla desteklenmiştir (Proulx, Helms ve Buehler, 2007). Bu bağlamda evlilik kalitesini arttıran faktörler incelendiğinde evlilik uyumu, stresle çift olarak baş etme becerisi (Bodenmann, 1997; 2005; Kurt, 2018), yeterli iletişim, cinsel uyum, empati, eş ile duygu-düşünce paylaşımı (Kapucu, 2014), algılanan eş desteği (Çağ ve Yıldırım, 2013) gibi eş ilişkisine dair faktörler karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin evliliklerini kaliteli olarak algılamaları için karşılıklı sağlıklı iletişim kurmaları, bu iletişimden doyum sağlamaları aynı zamanda karşılaştıkları stresli durumlarla baş etmede de birbirlerine destek olmaları önemlidir. Eşlerin evliliklerini ve cinsel yaşamlarını uyumlu olarak algılamaları da evlilik kalitesini pozitif yönde etkilemektedir. Ayrıca çift ilişkisine ek olarak anne baba bağlanma düzeyleri (Çakır, 2008), yaşam doyumu, mutluluk (Erbek, Baştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkan, 2005; Çelik ve Tümkaya, 2012), iş doyumu (Rogers ve May, 2003) gibi çift ilişkisinin dışında gibi görünen ama çiftle ilişkili olan kavramlar da evliliğin kaliteli olarak algılanmasında rol oynamaktadır. Bunun yanında evlilik kalitesini azaltan faktörler incelendiğinde ise ekonomik kriz, iş problemleri, ebeveynlik stresi, akrabalarla- arkadaşlarla ilişkiler gibi eş ilişkisi dışından kaynaklanan dış stres kaynakları dikkat çekmektedir (Neff ve Karney, 2017; Randall ve Bodenmann, 2009; Randall ve Bodenmann, 2017). Evliliği düzenleyen ve besleyen aktiviteler için fırsatların azalması, eşzamanlı olarak çatışmaları ve gerginlikleri arttırmaktadır. Birbirleriyle paylaşımında bulunmak için daha az zamana sahip olan eşler, evlilikte yakınlığın eksikliği, eş tarafından ihmal edilmiş hissetme ve eşle ilgili tutumların farklılaşması gibi ilişki sorunlarıyla mücadele ederler (Campos, Graesch, Repetti, Bradbury ve Ochs, 2009; Milek, Butler ve Bodenmann, 2005). Ayrıca evlilik içinde doğabilecek her türlü zorluğun yapıcı bir şekilde seyretmesi için gerekli olan enerjinin ve kaynakların eşler tarafından tüketilmesi de evlilik kalitesini zayıflatır (Neff ve Karney, 2017). Tüm bu değişkenler göz önünde bulundurulduğunda insan yaşamında bu kadar önemli yere sahip olan bu kavram, evlilik ile ilgili çalışan araştırmacıları bu

konuda çalışmaya yönlendirmiştir (Çağ ve Yıldırım, 2013). Bu çalışmada da evlilik kalitesi ile ilgili yapılan çalışmaların artırılması için Evlilik Kalitesi Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması amaçlanmıştır.

Orijinal ismi Partnership Questionnaire olan Evlilik Kalitesi ölçeği yabancı literatürde sık kullanılan, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır. Ölçeğin Almanca orijinal formu (Hahlweg, 1979; 1996), İngilizce (Hahlweg, Schindler, Revenstorf ve Brengelmann, 1984), Fransızca (Rossier, Rigozzi, Charvoz ve Bodenmann, 2006) ve İtalyanca'ya (Donato, Canzi, Parise ve Ferrari, 2014) uyarlanmıştır. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Tartışma alt boyutu, olumsuz, saldırgan çatışma davranışlarını; Şefkat alt boyutu olumlu, şefkatli veya takdir davranışlarını ve ayrıca ilişkinin cinsel yönlerini; Birliklilik/İletişim alt boyutu ise çiftin yakınlık hissini, beraber yaptığı/yapabileceği faaliyetleri, olaylarla ilgili konuşma ihtiyacını, duyguları ve ihtiyaçları içerir. 1992 yılında Hahlweg, Klann ve Hank tarafından 1580 katılımcıdan oluşan büyük bir örnekleme geçerlik çalışması yapılmış, bu çalışma ölçeğin iyi psikometrik özellikleri olduğunu doğrulamıştır. Hinz, Stöbel-Richter ve Brähler (2001) tarafından da, 1289 Alman katılımcıdan oluşan bir örnekleme ikinci düzey faktör yapısı test edilmiştir. Analiz sonuçları, 3 faktörlü yapıyı olduğu gibi ikinci düzey faktör yapısını da doğrulamıştır. Buna ek olarak Kliem, Kröger, Stbel-Richter, Hahlweg ve Brahler (2012) yaptıkları çalışmada her bir alt boyuttan üçer madde çıkararak 23 maddelik kısa formu oluşturmuşlardır. Kısa form 1390 bireyin yer aldığı bir örnekleme test edilmiş ve elde edilen sonuçlar kadınlar için de erkekler için de iç tutarlılık puanlarının iyi olduğunu göstermiştir. Ölçeğin Fransızca'ya uyarlanma çalışması ölçeğin teorik 3 faktörlü yapısını doğrulamış ve Çift Uyum Ölçeği ile arasında yüksek korelasyon bulunmuştur (Rossier, Rigozzi, Charvoz ve Bodenmann, 2006). Ölçeğin İtalyanca'ya uyarlanma çalışmasında da üç faktörlü yapının iyi geçerliğe sahip olduğu kadar iyi psikometrik özelliklere de sahip olduğu belirtilmiştir (Donato, Canzi, Parise ve Ferrari, 2014). Ölçek çalışmalarının yanında Evlilik Kalitesi Ölçeği psikoloji ve psikiyatri alanında yapılan araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır (Hahlweg ve Richter, 2010; Falconier, Jackson, Hilpert ve Bodenmann, 2015.; Gabriel, Bodenmann, Beach, 2016; Miano, Fertuck, Roepke ve Dziobek, 2017; Schanz, Reimer, Eichner, Hautzinger, Häfner ve Fierlbeck, 2011).

Evlilik kalitesini kavramsallaştırma ve ölçme ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı bakış açıları olduğu görülmektedir. Evlilik uyumu bakış açısı, evlilik işlevselliğini iyileştirmek amacıyla, sorunlu ve iyi uyumlu evliliklerle ilişkili faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır (Spanier, 1976; Spanier ve Lewis, 1980). Bu bakış açısı kaliteli evliliği incelerlerken, genellikle çiftin anlaşmazlıklarının yoğunluğuna ve sıklığına odaklanır. Ayrıca, eşlerin problem çözme becerileri ve ilişkiye bağlılık düzeyleri de odak noktasıdır (James, 2012).

Evrensel ya da öznel değerlendirme bakış açısı ise eşlerin evlilikleri ile ilgili nasıl hissettiklerine (ki bu genel mutluluk ya da memnuniyete yansımaktadır) odaklanmaktadır. Yalnızca evlilik memnuniyetine veya evlilik sürecine odaklanan çalışmaların bu bakış açısına uygun olduğu söylenebilir. Buna göre evlilik kalitesi, evli insanların evlilikleri hakkındaki hissettikleridir. Dolayısıyla, bu görüşü savunan araştırmacılara göre, eşlerin evlilik etkileşimi ve çatışmaları, onların evlilik ilişkisindeki mutluluk ve memnuniyetlerinin bir göstergesidir (James, 2012; Johnson, 1995).

Üçüncü bakış açısı evlilik kalitesini çok boyutlu bir yapı olarak ele alır. Evlilik kalitesi, her biri ayrı ayrı ölçülen kavramları bir araya getiren bir şemsiye terimdir. Evlilik kalitesini çok boyutlu ele almanın bazı avantajları vardır. Evlilik kalitesini oluşturan farklı bileşenler, araştırmacılara, evliliğin olumlu (evlilik mutluluğu, doyum, etkileşim v.b.) ve olumsuz (çatışma, sorunlar, boşanma vb.) boyutlarını çözme olanağı verir. Çünkü evlilik kalitesinin hem olumlu hem de olumsuz boyutlarını birleştirmek, ölçek öğeleri arasındaki farklılıkları belirsizleştirebilir ve bu da belirsiz bulgulara yol açabilir; bu önemli avantaj, bireylerin çeşitli evlilik kalitesi profilleri sergilemelerine olanak tanır (Fincham ve Rogge, 2010). Ayrıca evlilik kalitesine çok boyutlu bir yapı olarak odaklanmanın açık ve yorumlanabilir sonuçlara yol açması daha olasıdır. Evlilikle ilgili evrensel değerlendirmeleri göz önüne almak araştırmacılar için çok kısıtlayıcıdır; çünkü evlilik, ilişkinin dinamik doğası ile ilgili davranışsal ve değerlendirme bileşenlerinin yordanmasına izin vermemektedir (Johnson, 1995). Örneğin, bir çiftin evliliklerinden memnun olmadıkları ve mutsuz oldukları hakkındaki bilgi, onların evlilikteki etkileşim kalıpları hakkında çok az şey ifade eder; çünkü bazı kişiler, az etkileşime sahip olan evliliklerde yüksek memnuniyete sahiptirler, oysaki diğerleri, benzer koşullar altında düşük memnuniyete sahip olabilirler. Bunun yanında evlilik kalitesini iyiden kötüye değişen kesin bir derecelendirme ile ifade etmek evlilik kalitesini yorumlamayı zorlaştırır. Örneğin, yüksek düzeyde çatışmaların olduğu bir ilişkide evlilik kalitesinin yüksek olup olmadığını söylemek zordur. Evlilik kalitesi, bireylerin evliliğe dair öznel değerlendirmelerinin (evlilik doyumunu ve mutluluğu) ve çiftin birbirleriyle etkileşimi ve iletişiminin bir ürünüdür ve bu nedenle iletişime ve yoruma dayalıdır (Knapp ve Lott, 2010).

Ülkemizde evlilik ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan ölçme araçları incelendiğinde çift uyumu (Tutarel-Kışlak, 1999; Fışiloğlu ve Demir, 2000; Gündoğdu, 2007), evlilik doyumunu (Çelik ve Yazgan-İnanç, 2009) ve evlilik yaşantısını (Tezer, 1996) temel alan ölçme araçlarının mevcut olduğu görülmektedir. Bu ölçekler evlilik kalitesini ölçen bir ölçme aracı olmadığı için bazı araştırmalarda evlilik kalitesini ölçmek için de kullanılmışlardır. Evlilik kalitesinin evlilik uyumu, evlilik doyumunu, evlilik mutluluğu v.b. kavramaları öne çıkaran bakış açılarıyla oluşturulmuş ölçme araçlarıyla ölçülmesi sadece ülkemizde değil yabancı literatürde de sık rastlanmaktadır. Fakat bu konuda yapılan çalışmalar son yıllarda sıklıkla evlilik kalitesinin kapsayıcı bir kavram olduğu ve evlilik kalitesi ile ilgili ölçme araçlarının kullanılması ve arttırılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu sebeple bu araştırmanın amacı evli bireylerin evlilik kalitelerini ölçmek için geliştirilen Evlilik Kalitesi ölçeğini yerli literatüre kazandırmak ve ölçeğin psikometrik özelliklerini incelemektir. Böylece aile ve evlilik danışmanlığı alanında yapılan çalışmalara katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Yöntem

Katılımcılar: Araştırmanın çalışma grubu Adana'nın merkezinde yer alan belediyeler, kamu kuruluşları ve özel kuruluşlarda görev yapan basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen evli bireylerden oluşmaktadır. Elde edilen verilerden bazıları eksik ve hatalı doldurma, özensiz işaretleme, işaretleyen bireyin evli olmaması gibi gerekçelerle analize dâhil edilmemiştir. Çalışılan örneklem 600 (380 kadın (%63), 220 erkek (%37)) bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Sosyodemografik Değerler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	380	63
Erkek	220	37
Yaş		
20-30	165	28
31-40	340	56
41-51	95	16
Evlilik Yılı		
1-5 yıl	240	40
6-10 yıl	162	27
11-20 yıl	162	27
21-30 yıl	36	6
Evlenme Şekli		
Anlaşarak	504	84
Görücü Usulü	90	15
Kaçarak	6	1

Veri Toplama Araçları

Evlilik Kalitesi Ölçeği (EKÖ): Evlilik Kalitesi Ölçeği (Hahlweg, 1979; 1996; İngilizce versiyonu: Hahlweg, Schindler, Revenstorf ve Brengelmann, 1984) evlilik kalitesini ölçmek için oluşturulmuş 30 maddeli ve 4'lü Likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçekte “uyumaya gitmeden önce birbirimizi öperiz ve birbirimize sarılırız”, “tartıştığımız zamanlarda tartışmayı bitiremeyiz”, “bana sevgiyle dokunur”, “benim ihtiyaçlarım ve dileklerim konusunda dikkatlidir ve buna göre davranır”, “akşam günümün nasıl geçtiği ile ilgili konuşuruz” gibi maddeler yer almaktadır. Ölçeğe ait Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı toplam puan için .95; alt ölçekler için Tartışma .93, Şefkat .91 ve Birliktelik/İletişim .88'dir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan 120'dir. 54 ve altında alınan puanlar düşük evlilik kalitesini, üstünde alınan puanlar yüksek evlilik kalitesini işaret etmektedir. Ölçek Çift Uyum Ölçeği ile .85 düzeyinde yüksek korelasyon göstermektedir.

Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ): Evlilik Uyum Ölçeği Locke-Wallace (1959) tarafından geliştirilmiş, Tutarel-Kışlak (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Evlilik ilişkisinden alınan doyum ve uyumu ölçmeyi amaçlayan ölçek, farklı seçenekleri olan 15 maddeden oluşmaktadır. Her madde, seçenek sayısına göre farklılaşan 0 ile 6 arasında bir puan almaktadır. Ölçekten alınabilecek puan en az 0, en fazla 60'tır. 43 ve üzeri alınan puanlar uyumlu evlilik ilişkilerini, altında alınan puanlar uyumsuz evlilik ilişkilerini ifade etmektedir. Ölçeğin güvenilirliği çalışmasında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .90, iki yarı güvenilirlik katsayısı da .84, test tekrar test güvenilirliği ise .57 olarak bulunmuştur. Ölçekten 43 ve üzeri puan alanların evlilik uyumu yüksek, düşük alanların ise evlilik uyumu düşük olarak belirlemiştir.

Demografik Bilgi Formu: Çalışmaya katılan bireyler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak amacıyla gerekli cinsiyet, yaş, evlilik yılı ve evlenme şekli gibi bilgilerin yer aldığı araştırmacı tarafından hazırlanan formdur.

İşlem

Çalışmanın örnekleminde yer alan bireylere araştırmacı tarafından zarf ve ölçme araçları verilmiş, ölçekleri nasıl dolduracaklarına dair açıklamalar yapılmıştır. Veriler bireylerin çalıştıkları kurumlarda toplandığı için, ölçekler bazı kurumlarda aynı gün içinde bazı kurumlarda ise ertesi gün kapalı zarfta geri alınmıştır. Ölçeklerin katılımcılar tarafından doldurulması 10-15 dakika sürmüştür.

Analizler

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için elde edilen veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Modelin veri seti için ne kadar uyumlu olduğunu belirlemek amacıyla uyum katsayıları incelenmiştir. Bu çalışmada göz önünde bulundurulmuş uyum katsayıları Kikare'nin serbestlik derecesine oranı (χ^2/sd), Uyum kötülüğünü gösteren Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Uyum İyiliği İndeksi (GFI) ve Standardize Edilmiş Kalıntıların Ortalama Karekökü (SRMR)'dir (Ullman. 2001; Kline, 2005; Byrne. 2010; Bayram. 2013; Çelik ve Yılmaz. 2013). Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında korelasyon değerleri incelenmiş, güvenilirliği ölçmeye yönelik ise Cronbach alfa katsayısı ve Spearman Brown yarı test sonuçları incelenmiştir. Analizlerin yapılmasında SPSS 17.0 ve AMOS paket programları kullanılmıştır.

Bulgular

Geçerliğe İlişkin Bulgular

Dil Geçerliği: Ölçek çalışmada kullanılmak amacıyla Türkçe'ye çevrilmiş ve geçerlik güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Türkçe formu geliştirmek için ölçek maddeleri ölçeğin İngilizce formundan Türkçe'ye araştırmacı ve biri Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanında akademisyen olarak çalışan, ileri düzeyde İngilizce bilgisi olan ve bir diğeri Psikoloji lisansı olan, ileri düzeyde İngilizce bilgisi olan iki akademisyen tarafından çevrilmiştir. Çeviriler karşılaştırılıp, öneriler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra form, İngiliz Dili Eğitimi alanında uzman olan bir akademisyen ve bir İngilizce Öğretmeni tarafından yeniden İngilizce'ye çevrilmiştir. Elde edilen çeviriler araştırmacı ve iyi derecede İngilizce bilen, Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanında uzman bir kişi ile karşılaştırılıp son hali ölçeğin telif haklarına sahip olan yayınevinin görüşlerine sunulmuştur. Alınan geribildirimler doğrultusunda formda değişiklikler yapılmıştır. Düzenleme sonrasında form bir Edebiyat öğretmeni tarafından kontrol edilmiştir. Daha sonra form 10 kadın, 10 erkek olmak üzere 20 evli bireye verilmiş; ölçeği yanıtlamaları, anlaşılıp anlaşılmadığı ile ilgili geribildirimlerde ve önerilerde bulunmaları istenmiştir. Yapılan değerlendirmede maddelerin aritmetik ortalamaları hesaplanmış ve ortalamanın 3'ün üstünde olduğu görülmüştür. Tüm bunlar değerlendirildiğinde ölçeğin son halinin dil geçerliği açısından kullanıma uygun olduğu görülmektedir.

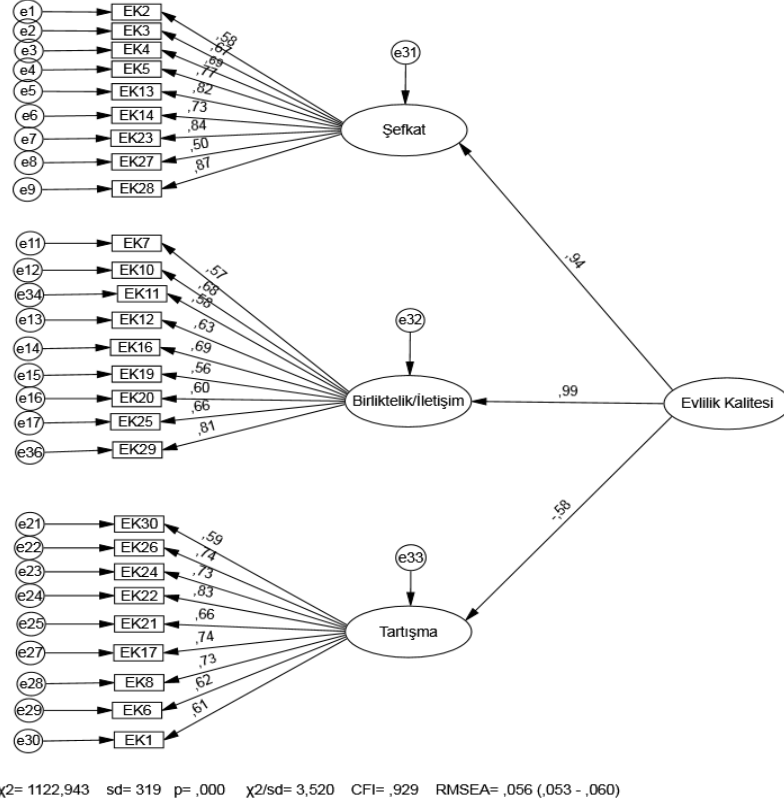
Doğrulayıcı Faktör Analizi: Doğrulayıcı faktör analizi öncesinde sınanması gereken kayıp değerler, uç değerler ve dağılımın normalliği sayıltıları incelenmiştir (Ullman, 2001). Kayıp değerler rastgele bir dağılım gösteriyorsa ve oranı %5'ten daha az ise bu çok büyük bir problem olarak görülmemektedir ve ortadan kaldırılma yöntemleri benzer sonuçlar üretecektir (Tabachnick ve Fidell, 2001). Kayıp değerler, örneklem oluşturulurken veri setinden çıkarılmış, oranın %5'i geçmediği görülmüş, ortalamaları hesaplanmış ve kayıp değerlere bu ortalamalar atanmıştır. Uç değerlerin belirlenmesi için yapılan analizde boxplotlar incelenmiş ve verileri uç değer gösteren kişilerin ölçme sonucu analiz dışı bırakılmıştır. Normallik varsayımının test edilmesi için ise çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Elde edilen değerlere göre ölçeğin toplam puan üzerinden çarpıklık değeri -.48, basıklık değeri ise .09'dur. Tabachnick ve Fidell (2001) çarpıklık ve basıklık için kabul edilebilir değerlerin +1,5 ve -1. arasında olduğunu ifade etmektedir. Buna göre ölçme aracının dağılımı normaldir.

Sayıltılar karşılandıktan sonra ölçeğin yapı geçerliğini sınamak için ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi ile faktör yapısı test edilirken uyum katsayıları ve faktör yükleri değerlendirilmiştir. Yapılan analiz sonucu elde edilen uyum katsayıları incelendiğinde iyi uyum gösteren bir model için $\chi^2/sd= 4.29$, RMSEA=.06, SRMR=.06 değerlerinin yüksek; CFI=.89, GFI=.86 değerlerininse düşük olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum katsayılarının kabul edilebilir düzeyde bulunmamasının üzerine modelde düzeltme yapılmaya karar verilmiştir. Modifikasyon önerileri incelenmiş, maddelere ait faktör yükleri gözden geçirilmiştir. Bazı maddelerin faktör yüklerinin diğer maddelere göre düşük olduğu ve bu maddelerin modelin uyumunu bozduğu tespit edildiği için sırasıyla, tek tek EK9, EK15 ve EK18 maddeleri modelden çıkartılarak analiz tekrar edilmiştir. Elde edilen değerler Tablo 2 ve Şekil 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Evlilik Kalitesi Ölçeği'ne Ait Uyum Katsayıları

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	CFI	GFI	SRMR
1122.943	319	3.52	.06	.93	.90	.05

Tablo 2 incelendiğinde elde edilen uyum katsayıları ($\chi^2/sd= 3.52$, RMSEA=.06, CFI=.93, GFI=.90, SRMR=.05) modelin kabul edilebilir uyum düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 2. Evlilik Kalitesi Ölçeği'ne İlişkin Modifikasyon Sonrası DFA Sonuçları

Ölçüt Bağımlı Geçerlik: Evlilik Kalitesi Ölçeği'nin ölçüt bağımlı geçerliğini sınamak için Evlilik Uyum Ölçeği (Tutarel-Kışlak, 1999) ile arasındaki korelasyon incelenmiş, aralarında .82 ($p < .005$) düzeyinde yüksek korelasyon bulunmuştur.

Güvenirlğe İlişkin Bulgular

Evlilik Kalitesi Ölçeğinin güvenirlğini test etmek için iç tutarlılık Cronbach alfa katsayısı ve Spearman Brown yarı test güvenirlilik katsayısı incelenmiş ve elde edilen değerler Tablo 3'de verilmiştir. Yapılan güvenirlilik analizleri incelendiğinde Evlilik Kalitesi Ölçeği'nin güvenilir olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Evlilik Kalitesi Ölçeği'nin İç Tutarlılık Cronbach Alfa ve Spearman Brown Yarı Test Güvenirlik Analizleri

	Cronbach Alfa	Yarı Test
Toplam Puan	.80	.77
Tartışma	.87	.85
Şefkat	.91	.90
Birliktelik/İletişim	.88	.83

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Hahlweg (1996) tarafından geliştirilen Evlilik Kalitesi Ölçeği Türkiye örneklemine uyarlanmıştır. Çeviri çalışmalarında alanda uzman ve ileri düzey İngilizce bilgisi olan akademisyenlerden destek alınmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz öncesi sınanması gereken kayıp değerler, uç değerler ve dağılımın normalliği sayıltıları incelenmiş bazı veriler veri tabanından çıkarılmış, ölçeğin normal dağılım gösterdiği görüldükten sonra ikinci düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Yapılan ilk analiz sonucunda elde edilen değerler iyi uyum göstermemiş ve modelde düzeltme yapılmıştır. Modifikasyon önerileri ve madde faktör yükleri incelendikten sonra 9, 15 ve 18 numaralı maddeler modelden çıkarılmıştır. En son analiz sonucu elde edilen veriler ($\chi^2/sd=3.52$, RMSEA=.05, CFI=.93, GFI=.90, SRMR=.05) modelin kabul edilebilir uyum düzeyine sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca ölçme aracının ölçüt bağıntılı geçerliği kapsamında Evlilik Uyum Ölçeği (Tutarel-Kışlak, 1999) ile .82 düzeyinde korelasyon gösterdiği bulunmuştur.

Ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için iç tutarlılık Cronbach alfa katsayısı ve Spearman Brown yarı test güvenirlik katsayısı incelenmiştir. İç tutarlılık Cronbach alfa katsayısı toplam puan üzerinden .80, alt ölçekler üzerinden Tartışma .87, Şefkat .91, Birliktelik/İletişim .88'dir. Spearman Brown yarı test güvenirlik katsayısı ise toplam puan üzerinden .77, alt ölçekler üzerinden Tartışma .85, Şefkat .90, Birliktelik/İletişim .83'dir.

Elde edilen bulgular sonucunda ölçeğin orjinalinde olan üç faktörlü yapısı örnekleme doğrulanmış, yapı geçerliği kapsamında her bir faktörden birer maddenin çıkartılmasıyla, ölçeğin Türkçe formundaki madde sayısı 27 olmuştur. Elde edilen sonuçlar ölçeğin İngilizce (Hahlweg, Schindler, Revenstorf ve Brengelmann, 1984), Fransızca (Rossier, Rigozzi, Charvoz ve Bodenmann, 2006) ve İtalyanca (Donato, Canzi, Parise ve Ferrari, 2014) formu ile de benzerlik göstermektedir. Sonuç olarak Evlilik Kalitesi Ölçeği bireylerin evlilik kalitelerini değerlendirmelerine yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır. Hem araştırmacılar hem de alanda çalışan uzmanlar tarafından kullanılabilir niteliklere sahiptir.

Evlilik Kalitesi Ölçeği'nin farklı örneklem gruplarında geçerlik güvenirlilik çalışmalarının yapılması ölçeğin güvenirliliğini arttırabilir. Farklı demografik özelliklere sahip bireyler ve çiftlerle yapılan çalışmalarda ölçeğin kullanılması ölçeğin psikometrik özelliklerinin sınanması açısından zenginlik getirebilir.

Kaynaklar

- Bayram, N. (2013). Yapısal eşitlik modellemesine giriş AMOS uygulamaları, 2. baskı. İstanbul: Ezgi Kitabevi.
- Bodenmann, G. (1997). Dyadic coping-a systematic-transactional view of stress and coping among couples: Theory and empirical findings. *European Review of Applied Psychology*, 47, 137-140.
- Bodenmann, G. (2005). Dyadic coping and its significance for marital functioning. *Couples coping with stress: Emerging perspectives on dyadic coping*, 1(1), 33-50.
- Byrne, B. (2010). Structural Equation Modelling with AMOS: Basic Concept, Applications and Programming. New York: Routledge.
- Campos, B., Graesch, A. P., Repetti, R., Bradbury, T., & Ochs, E. (2009). Opportunity for interaction? A naturalistic observation study of dual-earner families after work and school. *Journal of Family Psychology*, 23(6), 798.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişki ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çakır, S. (2008). *Evlü bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, M., ve İnanç, B. Y. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2).
- Çelik, M., & Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1).
- Çelik, H. E., ve Yılmaz, V. (2013) LİSREL 9.1 İle yapısal eşitlik modellemesi. Temel kavramlar-uygulamalar- programlama. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Donato, S., Canzi, E., Parise, M., & Ferrari, L. (2014). Partnership questionnaire: Factorial structure, gender invariance, and concurrent validity. *Partnership*, 161, 180.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradaımlar, N., ve Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Evans, S. E., Steel, A. L., Watkins, L. E., ve DiLillo, D. (2014). Childhood exposure to family violence and adult trauma symptoms: The importance of social support from a spouse. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 6(5), 527.
- Falconier, M. K., Jackson, J. B., Hilpert, P., & Bodenmann, G. (2015). Dyadic coping and relationship satisfaction: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 42, 28-46.
- Fıfıloğlu, H., ve Demir, A. (2000). Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16(3), 214.
- Fincham, F. D., & Rogge, R. (2010). Understanding Relationship Quality: Theoretical Challenges and New Tools for Assessment. *Journal of Family Theory and Review*, 2(4), 227-242.

- Gabriel, B., Bodenmann, G., & Beach, S. R. (2016). Gender Differences in Observed and Perceived Stress and Coping in Couples with a Depressed Partner. *Open Journal of Depression*, 5(02), 7.
- Glenn, N. D. (1990). Quantitative research on marital quality in the 1980s: A critical review. *Journal of Marriage and the Family*, 818-831.
- Gündoğdu, A. (2007). Relationships between self-construals and marital quality. *Unpublished master's thesis, Middle East Technical University, Ankara.*
- Hahlweg, K., Schindler, L., Revenstorf, D., ve Brengelmann, J. C. (1984). The Munich marital therapy study. *Marital interaction: Analysis and modification*, 3-26.
- Hahlweg, K., Klann, N., & Hank, G. (1992). Zur Erfassung der Ehequalität: Ein Vergleich der " Dyadic Adjustment Scale"(DAS) und des " Partnerschaftsfragebogens"(PFB). *Diagnostica*.
- Hahlweg, K. (1996). Fragebogen zur Partnerschaftsdiagnostik [Assessment of marital distress]. Göttingen: Hogrefe.
- Hahlweg, K., & Richter, D. (2010). Prevention of marital instability and distress. Results of an 11-year longitudinal follow-up study. *Behaviour Research and Therapy*, 48(5), 377-383.
- Hinz, A., Stöbel-Richter, Y., & Brähler, E. (2001). Der Partnerschaftsfragebogen (PFB): Normierung und soziodemographische Einflussgrößen auf die Partnerschaftsqualität. *Diagnostica*.
- James, S. L. (2012). Happily Ever After? Variation in Trajectories of American Marital Quality.
- Johnson, D. R. (1995). 6. Assessing Marital Quality In Longitudinal And Life Course Studies.
- Jose, A. , O'leary, K. D. ve Moyer, A. (2010). Does Premarital Cohabitation Predict Subsequent Marital Stability and Marital Quality?. *Journal Of Marriage and Family*, 72, 105-116.
- Kabasakal, Z., ve Soylu, Y. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş desteğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 208-214.
- Kapucu, O. (2014). *Evli çiftlerin evlilik kalitesi ve bağlanma stillerinin demografik özellikler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kliem, S., Kröger, C., Stöbel-Richter, Y., Hahlweg, K., & Braher, E. (2012). Die faktorielle Struktur des Partnerschaftsfragebogens [The factorial structure of the Partnership Questionnaire]. *Zeitschrift für Klinische Psychologie und Psychotherapie*, 41, 109-113. doi:10.1026/1616-3443/a000138
- Kline, R.B. (2005), *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (2nd Edition ed.). New York: The Guilford Press.
- Knapp, S. J., & Lott, B. (2010). Forming the Central Framework for a Science of Marital Quality: An Interpretive Alternative to Marital Satisfaction as a Proxy for Marital Quality. *Journal of Family Theory & Review*, 2(4), 316-333. doi: 10.1111/j.1756- 2589.2010.00064.x

- Kurdek, L. A. (2005). Gender and marital satisfaction early in marriage: A growth curve approach. *Journal of Marriage and Family*, 67, 68–74.
- Kurt, İ. E. (2018). *Ebeveynlik stresi ve evlilik kalitesi arasındaki ilişkide stresle çift olarak baş etmenin aracı rolünün incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal bilimler enstitüsü, Adana.
- Lawrence, E., Bunde, M., Barry, R. A., Brock, R. L., Sullivan, K. T., Pasch, L. A. ve Adams, E. E. (2008). Partner support and marital satisfaction: Support amount, adequacy, provision, and solicitation. *Personal Relationships*, 15(4), 445-463.
- Locke, H. J., ve Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and family living*, 21(3), 251-255.
- Miano, A., Fertuck, E. A., Roepke, S., & Dziobek, I. (2017). Romantic relationship dysfunction in borderline personality disorder—a naturalistic approach to trustworthiness perception. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 8(3), 281.
- Milek, A., Butler, E. A., & Bodenmann, G. (2015). The interplay of couple's shared time, women's intimacy, and intradyadic stress. *Journal of Family Psychology*, 29(6), 831.
- Neff, L. A., & Karney, B. R. (2017). Acknowledging the elephant in the room: How stressful environmental contexts shape relationship dynamics. *Current opinion in psychology*, 13, 107-110.
- Proulx, C. M., Helms, H. M., ve Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well-being: A meta-analysis. *Journal of Marriage and family*, 69(3), 576-593.
- Proulx, C. M., Ermer, A. E., & Kanter, J. B. (2017). Group-based trajectory modeling of marital quality: A critical review. *Journal of Family Theory & Review*, 9(3), 307-327.
- Randall, A. K., & Bodenmann, G. (2009). The role of stress on close relationships and marital satisfaction. *Clinical psychology review*, 29(2), 105-115.
- Randall, A. K., & Bodenmann, G. (2017). Stress and its associations with relationship satisfaction. *Current opinion in psychology*, 13, 96-106.
- Revenstorf, D., Hahlweg, K., & Schindler, L. (1979). Interaction analysis of partner conflicts. *Zeitschrift für Sozialpsychologie*.
- Rogers, S. J., & May, D. C. (2003). Spillover between marital quality and job satisfaction: Long-term patterns and gender differences. *Journal of Marriage and family*, 65(2), 482-495.
- Rossier, J., Rigozzi, C., Charvoz, L., & Bodenmann, G. (2006). Marital satisfaction: Psychometric properties of the PFB and comparison with the DAS. *Swiss Journal of Psychology*, 65(1), 55-63.
- Schanz, S., Reimer, T., Eichner, M., Hautzinger, M., Häfner, H. M., & Fierlbeck, G. (2011). Long-term life and partnership satisfaction in infertile patients: a 5-year longitudinal study. *Fertility and sterility*, 96(2), 416-421.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and Family*, 38(1), 15-28.
- Spanier, G. B., & Lewis, R. A. (1980). Marital quality: A review of the seventies. *Journal of Marriage and Family*, 42(4), 825-839. doi: 10.2307/351827

- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., ve Osterlind, S. J. (2001). Using multivariate statistics. Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik yaşamı ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7).
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin (EUÖ) güvenirlik ve geçerlik çalışması. *3P Dergisi*, 7 (1), 50-57.
- Ullman, J.B. (2001). Structural equation modeling (653-77, 1). In Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (Fifth Edition, 653-771). Boston: Allyn and Bacon.